

<Ressenya de tesi doctoral>

Les interaccions dels nadons en les activitats aquàtiques. Conseqüències educatives.

Gil Pla i Campàs

Data de publicació: 09/01/2012

//Dades de la tesi doctoral

Data de lectura: 15 de setembre de 2011

Directora de la tesi: Montserrat Benlloch; **Codirector:** Francesc Martínez Olmo

Accessible en format electrònic a: <http://www.tdx.cat/handle/10803/48670>

//Mots Clau

Interacció infant-adult, natació per a nadons, desenvolupament motor, aprenentatge motor, condicions d'aprenentatge, ensenyament inicial.

// Referència recomanada

Pla i Campàs, G. (2012) Ressenya de tesi doctoral: Les interaccions dels nadons en les activitats aquàtiques. Conseqüències educatives. [En línia] REIRE, *Revista d'Innovació i Recerca en Educació*, Vol. 5, núm. 1, gener 2012, 167-170. Accessible a: <http://www.raco.cat/index.php/REIRE>

// Dades de l'autor

Gil Pla i Campàs; professor de la Facultat d'Educació, Ciències Humanes i Traducció de la Universitat de Vic.

Contacte: Universitat de Vic; Facultat d'Educació, Ciències Humanes i Traducció; C/ Sagrada Família, 7; C.P. 08500 – Vic; Tel. (00-34) 938816164 (extensió telefònica 6368); gil.pla@uvic.cat; Twiter: @gildevic

1. Contingut

Les activitats aquàtiques per a nadons són unes pràctiques orientades a infants de 0 a 3 anys normalment desenvolupades en piscines d'aigua calenta i amb la participació d'un adult acompanyant. Els objectius d'aquesta pràctica s'orienten a l'establiment de l'aferrament del nadó amb l'adult i al desenvolupament de les seves destreses aquàtiques (Ahrendt, 2002), fet pel qual es fa necessari la presència d'un adult que acompanyi el procés tot mediant entre l'infant i les activitats que proposa el tècnic.

Des de les primeres activitats pedagògicament orientades que tingueren lloc a França (Le Camus, 1998) i als Estats Units (Langendorfer, 1990) durant la dècada dels seixanta fins a les pràctiques actuals hi ha hagut moltes transformacions tant en la metodologia com en la concepció educativa de la pràctica. Ja són història aquelles primeres concepcions que pretenien demostrar que els infants que fan activitats aquàtiques tenen un potencial maduratiu més elevat que la resta d'infants (Langendorfer, 1990). I també és història aquella obstinació d'altres en demostrar la importància que pot tenir aprendre a nedar abans que caminar (Fouace, 1980). L'aparició d'algunes recerques al voltant d'aquesta praxis han rebutjat no sols aquests interessos sinó la falta de pertinença d'aquestes voluntats (Moulin, 2006).

És per tot això que les recerques dels últims anys s'han centrat en analitzar fragments d'aquesta realitat (Le Camus, Moulin, & Naranjo, 1994). Essent temes d'interès preferent d'aquesta recerca: els prototipus d'interacció de l'adult vers el nadó (Alles-Jardel, 1988; Azémar, 1990) o l'aprenentatge de les destreses aquàtiques per part del nadó (Asher, 2003; Erbaugh, 1986; Plimpton, 1986). Cap d'aquestes recerques que hem citat s'orienta explícitament a determinar les conseqüències educatives que en deriven dels seus resultats ja que unes focalitzen el seu interès en l'adult o la interacció i les altres en l'aprenentatge de l'infant. L'aportació doncs de la nostra recerca consistirà en unir aquests dos eixos d'investigació –interacció i aprenentatge– posant èmfasi en les conseqüències educatives que en deriven.

Així doncs, amb la finalitat de conèixer quins elements de la interacció educativa de la diada infant-adult afavoreixen o dificulten l'accés a les destreses aquàtiques per part de l'infant, la recerca s'orienta específicament a debatre els aspectes educatius que sorgiran de l'observació de les interaccions infant-adult en el medi aquàtic amb aquests objectius generals:

- Observar i descriure els mecanismes mediadors i d'aferrament que la interacció posa en joc en les activitats aquàtiques per a nadons.
- Analitzar el paper d'aquests mecanismes sobre el desenvolupament de les destreses aquàtiques de l'infant.

Aquests objectius han implicat l'estudi teòric de diversos elements. Per una banda, la recerca fa un repàs a les activitats aquàtiques en general incidint en la història i la cultura que finalment ha contribuït a l'existència d'un cert tipus de pràctiques educatives amb nadons i en el medi aquàtic. També es desenvolupa la noció d'aigua mitjançant la seva dimensió física, cultural i biològica, fet pel qual coneixem un medi pluridimensional. Aquest treball posiciona la mirada de l'autor al voltant del model d'activitats aquàtiques per a nadons.

En un segon moment i a la vegada orientant el paradigma de la recerca, es desenvolupa la noció d'interacció adult-infant. D'aquesta manera s'analitza en profunditat la visió sociocultural mitjançant autors de referència com Vygotskii, Valsiner, Rogoff i Cole. I també es desenvolupa una visió afectiva i emocional de la interacció gràcies a Bowlby, Ainsworth i Wallon. Aquest estudi conceptual permet delimitar els grans temes d'interès de la interacció en el medi aquàtic i defineix, al seu torn, el context d'anàlisi educatiu.

Els objectius de la recerca s'aborden mitjançant l'estudi de quatre casos, quatre diades infant-adult, que són enregistrades en vídeo durant els quatre mesos que dura un curs d'activitats aquàtiques per a nadons. Així, la metodologia d'aquesta tesi se sustenta en una perspectiva social (Vygotskii, 2000) i qualitativa (Anguera, 1985; Riba, 2007) del comportament humà. I tot respectant el context natural (Bronfenbrenner, 1987) de la interacció diàdica, hem utilitzat el mètode d'estudi de casos (Stake, 2005) com a via per assolir els seus objectius.

Els pocs casos estudiats obliguen a la recerca a fer un esforç important en delimitar unes categories prou consistents que permetin un estudi profund i generalitzables dels casos. I aquest és un procés del recorregut metodològic de la recerca ben delimitat. Les categories que sorgeixen de l'anàlisi qualitatiu ens permeten obtenir una colla de dades de la interacció quantitatives que mitjançant el tractament estadístic d'aquestes ens il·lustren quins aspectes de la interacció de la diada afavoreixen, i en quina mesura, l'accés a les destreses aquàtiques per part de l'infant. Els resultats quantitius obtinguts són analitzats i debatuts de manera qualitativa i amb una perspectiva educativa. L'últim moment de la tesi es dirigeix a delimitar quines consideracions educatives sorgeixen de la recerca que orientin i millorin les pràctiques aquàtiques amb nadons i l'aprenentatge d'aquests en aquest escenari educatiu.

<Bibliografia bàsica>

Ahrendt, L. (2002). *Baby swimming*. Oxford: Meyer & Meyer Sport.

Alles-Jardel, M. (1988). Communication et interaction parents/enfants au cours d'activités aquatiques: Point de vue méthodologique et ethologique. *Bulletin d'Ecologie et Ethologie Humaines*, 7(2), 2-18.

Anguera, M. T. (1985). *Metodología de la observación en las ciencias humanas*. Madrid: Cátedra.

Asher, D. (2003). The influence of directed aquatic activities for infants upon motor ability, parental attitude, self-image and adaptation in kindergarten aged children. In FAAEL (Ed.), *Compte rendu: 6ème congrès international de l'éducation aquatique*, Nantes (France) du 8 au 10 mai 2003. París: Federation des activités aquatiques d'éveil et loisir.

Azémar, G. (1990). Les interacions adults-enfants en situation à risques: L'approche de l'eau par les nourrissons. *Science & Motricité*, (10), 8-20.

Bronfenbrenner, U. (1987). *La ecología del desarrollo humano: Experimentos en entornos naturales y diseñados*. Barcelona etc.: Paidós.

Erbaugh, S. J. (1986). Effects of aquatic training on swimming skill development of preschool children. *Perceptual and Motor Skills*, (62), 439-446.

Fouace, J. (1980). *Nadar antes de andar: Los niños anfibios*. Madrid: Paraninfo.

Langendorfer, S. J. (1990). Cotemporary trends in Infant/Preschool aquatics- into the 1900 and beyond. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 61(5), 36-39.

Le Camus, J. P. (1998). *Las prácticas acuáticas del bebé*. Barcelona: Paidotribo.

Le Camus, J. P., Moulin, J. P., & Naranjo, C. (1994). *L'enfant et l'eau*. Paris: L'Harmattan.

Moulin, J. P. (2006). *Les bébés et les jeunes enfants à la piscine: Vers une théorie de la pratique*. Ramonville Saint-Agne: Erès.

Plimpton, C. E. (1986). Effects of water and land in early experience programs on the motor development and movement comfortableness of infants aged 6 to 18 mo. *Perceptual and Motor Skills*, 62(3), 719-728.

Riba, C. (2007). *La metodologia qualitativa en l'estudi del comportament*. Barcelona: Editorial UOC.

Stake, R. E. (2005). Qualitative case studies. In N. K. Denzin, & Y. S. Lincoln (Eds.), *The sage handbook of qualitative research* (pp. 443-464). Thousand Oaks: Sage Publications.

Vygotski, L. S. (2000). *El desarrollo de los procesos psicológicos superiores*. Barcelona: Crítica.

Copyright © 2012. Aquesta obra està subjecta a una llicència de Creative Commons mitjançant la qual qualsevol explotació de l'obra haurà de reconèixer els autors de la mateixa, citats a la referència recomanada que apareix a l'inici del document.

